

AÇIK KAYNAK İŞLETİM SİSTEMİ TEMEL ARAÇLARI VE UYGULAMALARI

Mustafa NUMANOĞLU

Temel Araçlar

- **Açık Kaynak İşletim Sistemi Editörleri ve Kullanımı**
- Editör, metin düzenleyici demektir. Linux işletim sistemlerinde metin oluşturma ya da düzenleme işlemleri için farklı metin düzenleyici (editör) programlar vardır. Bunların bir kısmı komut sisteminde çalışan **vi** ve **ed** gibi programlar olup, grafik ortamda çalışan **Kate** ve **Kwrite** gibi editörler de bulunmaktadır.
- Editörler, genellikle basit metin işlemlerinin yanı sıra, program veya komut dosyası oluşturulacağı zamanlarda, ayrıca log (günlük) izleme işlemlerinde de kullanılmaktadır.

VI Editörü

- Linux altında metin işlemleri için kullanılan ed programının geliştirilmiş halidir. Temel metin işlevlerinin yanında üst düzey işlevleri gerçekleştirmeyi sağlayan son derece kullanışlı ve güçlü bir kelime işlemci yazılımıdır. VI editörünü çalıştırmak için **Alt+F2** kısa yol tuşlarını kullanarak Komut Çalıştır... penceresini açınız, burada “konsole” yazarak komut satırına geçiniz. VI editöründe deneme.txt isimli bir dosyayı açmak veya bu isimde dosya yoksa oluşturmak için
- **Örnek:** mnuman@is ~ \$ vi deneme.txt

VI Editörü

- **vi** deneme.txt komutuyla var olan deneme.txt dosyası açılabilir ya da boş bir deneme.txt dosyası oluşturulabilir. Sadece vi komutunu yazarak da programa giriş yapılabilir. Ayrıca, vi komutundan sonra dosya yolu ve dosya adı birlikte kullanılarak dosyanın istenen dizin içerisine oluşturulması veya istenen adresten açılması sağlanabilir.
- **Örneğin:** vi /home/kullanici/belgeler/dosya.txt
- **NOT:** Eğer vi komutu dosya adı parametresi ile birlikte kullanılırken dosya yolu belirtilmezse, komut satırındaki etkin dizin içerisine bakılarak dosya açılır veya oluşturulur. Bu dizin, komut satırında (~) işareti varsa kullanıcının ev dizinidir.

Nano Editörü

- Nano, Linux altında çalışan pico editörünün bir benzetimi (emülatörü) olan metin düzenleme programıdır. Örnekte gösterildiği üzere, nano deneme.txt komutu kullanılarak önceden var olan deneme.txt dosyası açılabilir ya da boş bir deneme.txt dosyası oluşturulabilir. Sadece nano komutu yazılarak da programa girilebilir, program açıldığında dosya oluşturma işlemi gerçekleştirilebilir.
- **Örnek:** mnuman@is ~ \$ nano deneme.txt

Nano Editörü

- Ayrıca, nano komutundan sonra dosya yolu ve dosya adı birlikte kullanılarak dosyanın istenen dizin içerisine oluşturulması veya istenen adresten açılması sağlanabilir.
- **Örneğin:** nano /home/kullanici/belgeler/dosya.txt
- Editör içerisinde kullanılan komutlar ekranın alt kısmında kullanıcıya sunulur. Örneğin “^X” (Ctrl+X) komutu programdan çıkmayı sağlar. ^ karakteri Ctrl tuşunu temsil etmektedir.

KWrite Editörü

- KWrite, KDE masaüstü için geliştirilmiş bir metin düzenleyicidir. Temel metin işlevlerinin yanında programcılara gelişmiş araçlar sunar. Bunlardan birisi, örneğin C/C++, Java, Python, Perl, Bash, Modula 2, HTML ve Ada gibi programlama dillerine göre otomatik biçimlendirme (renklendirme ve girintileme) özelliğidir. KWrite ayrıca basit bir metin editörü olarak da başarılıdır. KWrite programına, Pardus ana menüsünden Programlar→Yardımcı Programlar→Düzenleyiciler→KWrite (Metin Düzenleyici) yolundan ulaşılabilir.

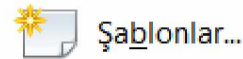
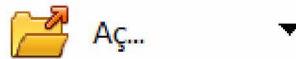
KWrite Editörü

- Ayrıca, Örnek'te gösterildiği gibi komut satırı kullanılarak da KWrite editörüne erişmek mümkündür.
- **Örnek:** `mnuman@is ~ $ kwrite deneme.txt`
- Yukarıdaki komut, deneme.txt isimli dosyayı KWrite editöründe açacaktır. Eğer dosya yoksa oluşturulacaktır. Bu dosya yerine, internet üzerindeki herhangi bir dosyayı KWrite'da açabilmek için dosya adı yerine internet adresi yazılabilir.
- **NOT:** KWrite, KDE sürükle-bırak protokolünü kullanır. Dosyalar herhangi bir yerden sürüklenip KWrite içine bırakılabilir.

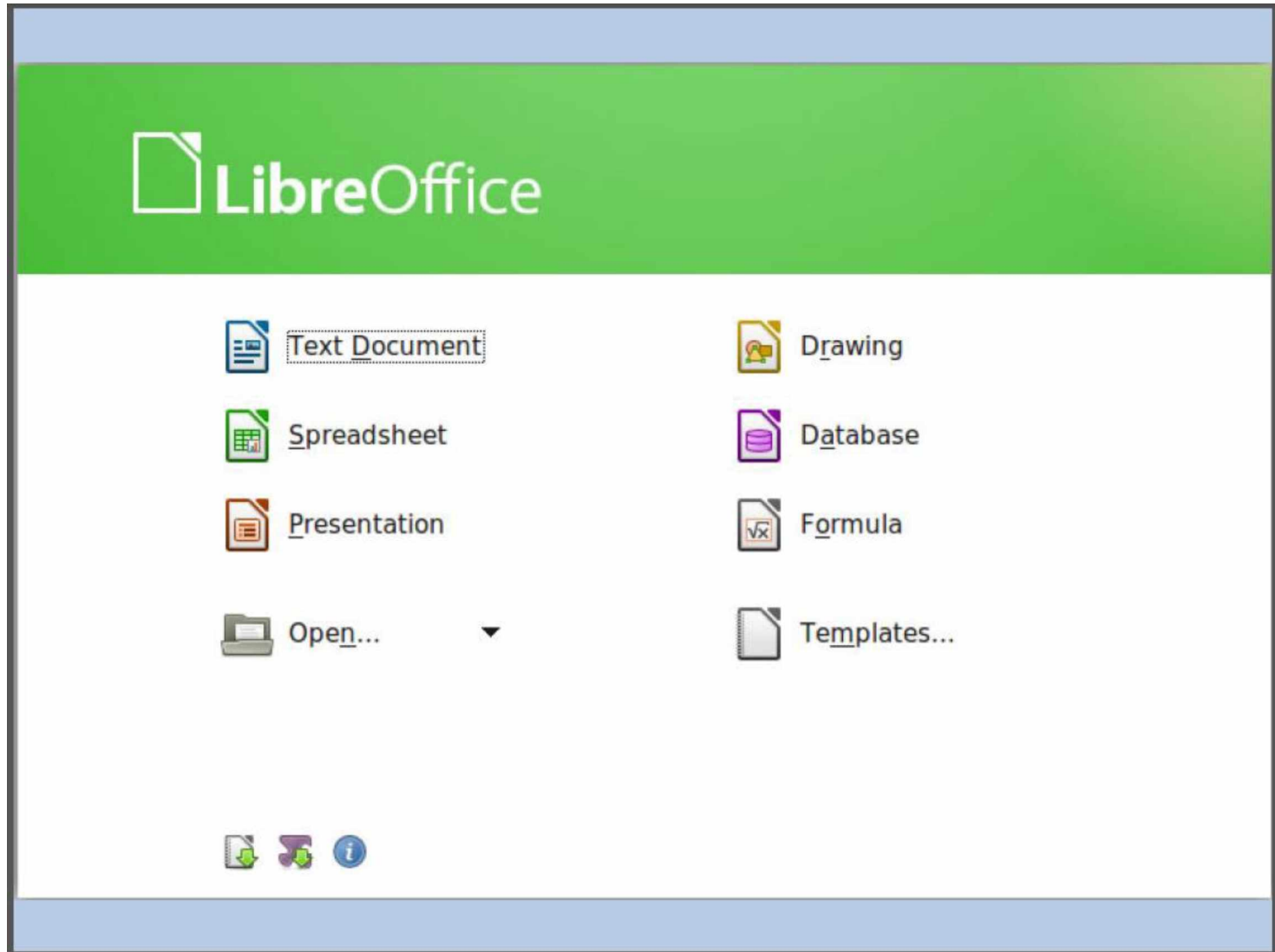
KATE Editörü

- KATE, özellikle yazılımcıların ihtiyaçlarına yönelik, gelişkin yeteneklere sahip bir metin düzenleyicisidir. Bu program, çok sayıda ve büyük boyutlarda metin dosyalarını açabilmektedir. Programın adı, KDE Advanced Text Editor (KDE Gelişmiş Metin Düzenleyici) sözcüklerinin baş harflerinden oluşmaktadır. KATE, Pardus ile beraber gelen 53 MB büyüklüğünde olan kdebase paketinin bir bileşenidir. Böylece başka hiçbir ek kurulum yapmaya gerek olmadan, programa Pardus→Programlar→Yardımcı Programlar→Düzenleyiciler altından ulaşılabilir.

Uygulamalar / Open Office

Uygulamalar / Libre Office

Uygulamalar / GIMP

Ubuntu Yazılım Merkezi

- Ubuntu Yazılım Merkezi (Ubuntu Software Center) Ubuntu işletim sisteminde yazılım kurmak, kaldırmak ve güncellemek için kullanılan bir paket yöneticisidir.
- Linux' un özellikle sunucu işletim sistemlerinde program kurma, kaldırma işlemi terminal ekranında ilgili komutları yazarak gerçekleştirilir.
- Örneğin;
- `sudo apt-get install phpmyadmin`
- `sudo apt-get remove phpmyadmin`
- <https://launchpad.net/ubuntu/+source/software-center>
- <https://tr.uptodown.com/ubuntu>

Ubuntu'da Paket Kurulumu

- **Paket Kurulumu**
 - `sudo apt-get install paketin adı`
- **Kurulu Olan Bir Paketi Kaldırmak**
 - `sudo apt-get remove paketin adı`
 - `sudo apt-get purge paketin adı`
- **Paket Arşivini Güncellemek**
 - `sudo apt-get update`

7- ZIP

- 7-zip açık kaynaklı bir arşivleme programıdır. 7z, ZIP, GZIP, BZIP2 ve TAR formatlı arşivleri sıkıştırıp açabilmektedir. Winzip gibi programlara göre zip dosyalarını daha etkili bir biçimde sıkıştırabilmektedir. Kendi formatı “7z” kullanıldığında zip formatına göre daha iyi sıkıştırma sağlamaktadır. Diğer arşiv formatlarınının neredeyse hepsini okuyup açabilmektedir.
- <https://www.7-zip.org/>

ClamWin

- ClamWin Linux ortamının popüler virüs programı olan ClamAV'nin açık kaynaklı windows versiyonudur. Virüsler ve spyware için yüksek tanıma kapasitesi sunar. Tarama için zaman programlama seçeneği ve virüs veritabanını otomatik güncellemek gibi özelliklere de sahiptir. Internet explorer ve Outlook gibi programlar için eklentileri mevcuttur. Aslında ticari antivirüs programlarından tek eksiği gerçek zamanlı korumadır.
- <http://www.clamwin.com/>

Blender

- Blender açık kaynaklı bir 3B animasyon oluşturma programıdır. Sağlam bir sürü özelliği ile 3D Max, Maya gibi programlar için çok ciddi bir alternatiftir. Blender ile yapılmış, profesyonel yapımları aratmayan 3B animasyon filmleri sitesinde incelenebilir.
- <https://www.blender.org/>

Scribus

- Scribus açık kaynaklı bir masaüstü yayıncılık programıdır. Adobe Pagemaker, Quark Express ve Adobe InDesign gibi programlar için önemli bir alternatiftir. Aynı zamanda Scribus ile interaktif PDF form ve sunumlar hazırlanabilmektedir. Küçük bir gazete, broşürler, posterler ve kitaplar vs. gibi amaçlar için kullanılabilir.
- <https://www.scribus.net/>

Inkscape

- Inkscape açık kaynaklı bir vektör grafik programıdır. Corel Draw, Adobe Illustrator, Freehand or Xara X gibi ticari vektör grafik programlarına çok iyi bir alternatiftir.
- <https://inkscape.org/>

Hugin

- Hugin açık kaynaklı kullanımı kolay bir panoramik resim programıdır. Hugin ile çok sayıda resm kullanarak büyük ölçekli bir panorama elde edilebilmektedir.
- <http://hugin.sourceforge.net/>

Audacity

- Audacity açık kaynaklı bir ses kayıt ve işleme programıdır. Audacity ile canlı sesler kaydedebilir, eski kayıtları sayısal hale çevirebilir, Ogg Vorbis, MP3 ve WAV vs. gibi ses formatları kesip birleştirilerek, karıştırarak işlenebilmektedir.
- <https://www.audacityteam.org/>

FileZilla

- FileZilla açık kaynaklı özgür bir FTP istemcisidir. FTP, SFTP ve FTPS protokollerini desteklemektedir. Bir FTP istemcisinde aranabilecek bütün özelliklere sahiptir. Upload ve downloadlara kesilince devam edebilme, bir site yöneticisi, keep alive sistemi, upload / download kuyruğu, sürükle bırak vs... destekleri bulunmaktadır.
- <https://filezilla-project.org/>

Thunderbird

- Thunderbird, Firefox'un yapımcısı Mozilla Foundation'ın email uygulumasıdır. Piyasada bulunan en iyi email uygulamalarından biridir. Bir çok özellik ile beraber gelmektedir. Fakat aynı Firefox'taki gibi add-on ile çok daha güçlü ve kullanışlı hale gelebilmektedir.
- <https://www.thunderbird.net/en-US/>

PDFCreator

- PDFCreator herhangi bir Windows programından PDF dokümanı oluşturan bir uygulamadır. Bir kere yüklendikten sonra aynı bir yazıcı gibi çalışmaktadır. Dolayısı ile yazıcıya veri gönderebilen herhangi bir programın çıktısı tek tık ile PDF dokümanı olarak alınabilmektedir. Alternatif olarak yine açık kaynaklı bir program olan [Bullzip PDF printer](#) da kullanılabilir.
- <https://www.pdfforge.org/>
- <http://www.bullzip.com/products/pdf/info.php>

Pidgin

- Pidgin, açık kaynaklı bir anında mesajlaşma programıdır. Popüler anında mesajlaşma protokollerinin çoğunu tanımaktadır. Pidgin özgür bir yazılımdır ve Yahoo, Google Talk, Jabber, MSN, AOL, ICQ vs. gibi çoğu protokolü desteklemektedir.
- <http://www.pidgin.im/>

CamStudio

- CamStudio bilgisayarda bulunan her türlü görüntü ve sesi endüstri standartı AVI dosyalarına dönüştürebilen bir yakalama programıdır. Açık kaynaklı bu program dahilinde bulunan SWF çeviricisi ile AVI dosyalarını flash'a da çevirebilmektedir.
- <https://camstudio.org/>

InfraRecorder

- InfraRecorder Windows için açık kaynaklı bir CD/DVD yazma programı. Çift katmanlı dvd desteği de dahil olmak üzere bir cd/dvd yazma programından beklenebilecek her türlü özelliğe sahiptir.
- <http://infrarecorder.org/>